

Nyheter för överförmyndare

Avdelningen för juridik
Eva von Schéele

Juni 2016

RÄTTSFALL OCH DOMAR

Ersättning till förvaltare

EA har, i sin egenskap av förvaltare, begärt ersättning hos överförmyndaren (ÖF) för bl.a. kostnader för internetuppkoppling och avskrivningskostnad för en dator. EA har som grund för sin talan uppgett att hon behöver använda sin privata dator när hon i egenskap av förvaltare för ML sköter dennes ärenden. ÖF avslog förvaltarens begäran.

Beslutet överklagades till tingsrätten som avslog EA:s begäran.

EA överklagade därefter tingsrättens beslut till hovrätten där hon yrkade att hovrätten skulle tillerkänna henne den begärda ersättningen.

Hovrätten lämnade EA:s överklagan utan bifall.

I sina skäl anför hovrätten bl.a. att kostnaden för dator och bredbandsuppkoppling får numera anses utgöra en normal levnadskostnad. Några nämnvärda merkostnader för användandet av datorn har inte heller framkommit.

Hovrätten för Nedre Norrland, mål nr ÖÄ 1153-15, meddelad 2016-03-09.

Överklagande av arvodesbeslut

VE har yrkat att hennes gode man inte ska få det extra arvode på 30 % som överförmyndaren (ÖF) har beslutat om. VE har anförts att det högre arvodesbeloppet inte är rimligt och att ett förhöjt arvode inte står i proportion till de utfärda sysslorna.

ÖF och den gode mannen har motsatt sig att tingsrättens beslut ändras, dvs. att ÖF:s beslut bör kvarstå.

Hovrätten å sin sida ändrar ÖF:s och tingsrättens beslut och fastställer arvodet till GM enligt VE:s yrkande.

I sina skäl anför hovrätten bl.a. att ÖF i det aktuella fallet inte tydligt motiverat på vilket sätt delar av godmanskapet för VE skiljer sig från ett sedvanligt uppdrag

som god man. Man anser vidare att det som ÖF anfört inte visar att det var skäligt att tillerkänna den gode mannen ett extra arvode i detta fall. Arvodesbeslutet ändras därför på så sätt att inget extra arvode ska utgå.

Hovrätten för Nedre Norrland, mål nr ÖÄ 1447-15, meddelad 2016-03-30.

Försök till utpressning

LR har varit god man för EA. EA har i sms till LR gjort uttalanden med innebörd att hon skulle tända eld på LR och dennas bostad om inte LR betalade 1 500 kr till EA. Hotet var sådant att LR kunde förväntas känna allvarlig fruktan för sin personliga säkerhet samt för sin egendom.

Tingsrätten dömde EA till villkorlig dom för ofredande och hon skulle dessutom betala ett skadestånd om 6 000 kr.

Åklagaren överklagade domen och yrkade att EA skulle dömas för försök till utpressning. Hovrätten ändrade tingsrättens dom på så sätt att EA döms för försök till utpressning och ett skadestånd om 5 000 kr.

Svea Hovrätt, mål B 4434-15, meddelad 2016-04-05.

Missnöjt ensamkommande barn har inte skäl för omplacering

Ett ensamkommande barn ansökte genom sin gode man om att få komma till ett annat familjehem. Anledningen var bl.a. att den unge kände vantrivsel, hade för lite att göra, fick mat som denne inte ville äta och att familjen inte talade samma språk som den unge.

Både förvaltningsrätten och kammarrätten avslog den unges begäran. Bl.a. ansåg kammarrätten i sina skäl att vantrivseln kunde vara åldersadekvat för en fjorton-åring och ett uttryck för saknaden efter den egna familjen som inte fått rätt att komma till Sverige. Några uppgifter om missförhållanden i hemmet hade inte heller framkommit varför pojken var tillförsäkrad en skälig levnadsnivå i det nuvarande familjehemmet.

Kammarrätten i Jönköping, mål nr 1989-15, meddelad 2016-04-06.

CSN och återkrav mot en särskilt förordnad vårdnadshavare

Hovrätten meddelade, som ni tidigare informerats om, prövningstillstånd i detta ärende, 2015-12-04, mål nr FT 2616-15.

I hovrättens beslut fastställs att MJ är särskilt förordnad vårdnadshavare och förmyndare för MR. Och enligt studiestödslagen ska, enligt 5 kap. 3 §, återkrav riktas

mot den omyndiges förmyndare. MJ är följaktligen betalningsskyldig för återkrav av studiehjälpen.

De skäl som anförts i förarbetena för att undanta särskilt förordnade vårdnadshavare (SFV) från skadeståndsansvar gör sig delvis gällande också vid återkrav av studiestöd. I dessa fall kan det vara förenat med svårigheter att utöva faktiskt omsorg över det enskilda barnet och t.ex. kontrollera dess skolgång.

Samtidigt saknas inte möjlighet för en SFV att kontrollera såväl utbetalning till den omyndige som dennes skolgång. Studiehjälpen betalas ju ut till förälder eller annan vårdnadshavare om den studerande är omyndig. Därtill är en rektor enligt skollagen skyldig att se till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag om eleven uteblir från gymnasieverksamheten utan giltiga skäl. (Observera att fetstilen är egen anmärkning).

Även om det kan anföras vissa skäl för att undanta SFV från återbetalningskrav finns det – till skillnad från 3 kap. 5 § skadeståndslagen – inget undantag för SFV i 5 kap. 3 § studiestödslagen. Hovrätten anför vidare: ”Med tanke på den klara och tydliga utformning som denna bestämmelse har getts anser hovrätten att vad som anförts däremot inte utgör tillräckligt starka skäl för att på den av MJ i första hand åberopade grunden undanta henne från betalningsskyldighet. Det finns inte heller förutsättningar för jämkning enligt 36 § avtalslagen.”

MJ blir således återbetalningsskyldig för yrkat krav enligt studiestödslagen samt ersättningsskyldig för CSN:s expeditionsavgift och rättegångskostnader.

Hovrätten över Skåne och Blekinge, mål nr FT 2616-15, meddelad 2016-04-07.

Förmyndare skadeståndsskyldig - endast delvis

På grund av en skada fick ett 9-årigt barn en försäkringsersättning i form av ett engångsbelopp på över 2,4 miljoner kronor. Pengarna sattes in på ett spärrat konto. Förmyndaren åtalades för att från 2006 till 2012 ha missbrukat sin förtroendeställning som ensam vårdnadshavare/förmyndare genom att sammanlagt ha tagit ut 740 000 kronor från kontot och använda dem för egen vinning, onödiga utgifter och sådant som barnet inte varit intresserat av. Samtliga uttag har godkänts av överförmyndaren. Pengarna användes bl.a. till förmyndarens kostnader för den egna fritidsfastigheten, köp av skoter och resa för fem personer till Oman.

I tingsrätten dömdes förmyndaren för dels trolöshet mot huvudman till villkorlig dom, dels att betala ett skadestånd med 196 239 kronor jämte ränta och en avgift till brottsofferfonden på 500 kronor.

Förmyndaren överklagade domen och yrkade att hovrätten skulle ogilla åtalet och det enskilda anspråket.

Hovrätten pekar i sina skäl bl.a. på att engångsbeloppet sattes in på ett spärrat konto. ”**Överförmyndaren har på detta sätt fått samhällets uppdrag att skydda den omyndiges medel från att användas till sådant som inte kommer den omyndige till godo, fram till den omyndige själv kan råda över egendomen. Hovrätten delar tingsrättens bedömning att överförmyndarens medgivande till ett uttag av de skyddade medlen kan – och kanske till och med bör – betraktas som ett samtycke från samhällets sida att medlen får användas till det ändamål som ansökan medlen avsett. Mot denna bakgrund är det hovrättens bedömning att MSS inte kan anses ha missbrukat sin förtroendeställning i förhållande till MS i de fall hon tydligt uppgett till vilket ändamål varje enskilt uttag från det spärrade kontot skulle användas till.**” (Observera att fetstilen är egen anmärkning).

Förmyndaren har inte heller lämnat så missvisande uppgifter att hon kan sägas ha vilselett överförmyndaren. Domstolen framhåller särskilt att det för överförmyndaren inte kunnat råda några som helst tvivel om att förmyndaren – inte barnet – var ägare till fritidsfastigheten. Åtalet för trolöshet mot huvudman ogillas därför.

Förmyndaren har i huvudsak varit helt öppen med för vilka ändamål hon önskat få ta ut pengar från det spärrade kontot. Hovrätten anför vidare att genom att överförmyndaren regelmässigt under flera års tid accepterat förmyndarens uttag får hon, på goda grunder, över tiden antas ha stärkts i sin övertygelse om att hon haft rätt att använda pengarna på det sätt hon önskat. Förmyndaren kan därför inte anses vårdslös annat än i de fall ansökningshandlingarna varit missvisande. De uttag som därvid kan vara aktuella är dels resan till Oman, dels inköp av skotern. Vad gäller kostnaderna för fritidsfastigheten hade överförmyndaren full kännedom om att den tillhörde förmyndaren och inte barnet.

Hovrätten ändrade tingsrättens dom dels genom att helt ogilla åtalet för trolöshet mot huvudman, dels genom att sänka skadeståndet till 94 731 kronor jämte ränta.

Hovrätten för Nedre Norrland, mål nr B687-15, meddelad 2016-04-08.

Ensamkommande barn – när upphör ett barn att vara ensamkommande?

Högsta förvaltningsdomstolen har i mål nr 2262-15, 2016-04-29, avgjort frågan då ett barn inte längre kan anses vara ensamkommande. Förutsättningarna enligt HFD är att 1) barn och föräldrar har uppehållstillstånd och 2) föräldrarna faktiskt har tagit hand om sitt barn.

Frågan i sig rörde när kommunen hade rätt att få ersättning från staten.

Övrigt

ICA-kort – dagersättning

På förekommen anledning och efter samtal med Migrationsverkets jurister angående frågan om dagersättningen och vad den ska användas till bör detta observeras:

- 1) I 5 § förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökanden m.fl. anges vad dagersättningen ska användas till. Det betyder att ersättningen inte får användas till något annat än vad som där står angivet.
- 2) Dagersättningen är behovsprövad. Om den unge får inkomster från annat håll kan Migrationsverket ompröva storleken på ersättningen. Detta är den gode mannen skyldig att meddela Migrationsverket.
- 3) Det är den gode mannen som i sin egenskap av förmyndare ansvarar för att pengarna används till det som avses. Det avgör inte det ensamkommande barnet. Med stigande ålder och mognad bör den unge involveras i frågor kring ekonomin. Från 16 års ålder kan den unge själv ansöka om dagersättning.

Samordningsnummer till asylsökande – förslag

Skatteverket har på uppdrag av regeringen, i samråd med Migrationsverket, Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån och Skolverket, utrett förutsättningarna för att låta samtliga asylsökande i Sverige få samordningsnummer.

Samordningsnumret är en identitetsbeteckning på en person som inte är, och aldrig tidigare har varit, folkbokförd i Sverige. I likhet med personnumret är samordningsnumret unikt och alltid kopplat till samma person.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2017.

Grundläggande kurs för överförmyndare, ledamöter och tjänstemän

SKL inbjuder till en grundläggande kurs den 18-19 oktober i Stockholm. Anmälan kan göras från vår hemsida eller via www.skl.se/tjanster/kurserochkonferenser.

Semester i sommar

Följande veckor/datum är det ”semesterstängt” beträffande överförmyndarfrågor:

- Vecka 26: 27 juni – 1 juli
- Veckorna 29 – 32: 18 juli – 12 augusti.

E-postfrågor sparas inte under denna tid utan i de fall frågan fortfarande är aktuell efter semesterperioderna är ni välkomna att återkomma då.

Med en önskan om en skön, solig och trevlig sommar !

